

MIROSLAV KURELAC
(1926.-2004.)

Nakon duge bolesti napustio nas je 7. listopada 2004. istaknuti hrvatski povjesničar i član suradnik u Razredu za društvene znanosti dr. sc. Miroslav Kurelac.

Rođen je u Zagrebu 25. svibnja 1926. gdje je polazio osnovnu i srednju školu, a na Filozofskom fakultetu diplomirao je jednopredmetni studij povijesti. Radi usavršavanja boravio je u Francuskoj 1954.-1955. i 1958., gdje je u Parizu polazio međunarodni arhivistički tečaj u Archives Nationales i predavanja iz paleografije na Sorbonni, te predavanja o srednjovjekovnoj civilizaciji u Poitiersu. Godine 1956. zaposlio se u Historijskom institutu (danas Odsjek za povijesne znanosti) Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti (danas Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti) u Zagrebu, gdje je u zvanju znanstvenog savjetnika ostao do umirovljenja 1995. Od 1979. do 1995. bio je upravitelj, a od 1995. do 2002. voditelj Odsjeka za povijesne znanosti. Godine 1994. izabran je za člana suradnika Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, u Razredu za društvene znanosti.

U tijeku istaknutog znanstvenog i stručnog djelovanja u hrvatskoj historiografiji Miroslav Kurelac obavljao je mnogobrojne dužnosti. Do godine 1999. bio je tajnik Odbora međunarodnog Repertorija srednjovjekovnih izvora za Hrvatsku, pri izradi priručnika *Repertorium fontium historiae Medii Aevi*, a od 1999. predsjednik istog Odbora. Bio je član Uredničkog vijeća edicije *Hrvatska i Europa*, član uredništva drugog sveska i pomoćnik urednika trećeg sveska te edicije. Bio je član Međunarodnog odbora za diplomatiku i Međunarodnog odbora za povijesnu metrologiju i glavni urednik Zbornika Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU u Zagrebu, od sv. 16 (1998.) do sv. 20 (2002.).

Miroslav Kurelac bio je znanstveno usmjeren prema hrvatskoj srednjovjekovnoj i ranonovovjekovnoj povijesti, s mnogobrojnim istraživačkim područjima među kojima se napose ističu: hrvatski humanisti, hrvatska historiografija 16. i 17. st. te život i djelo Ivana Lučića Luciusa. Iz tih je znanstvenih područja Miroslav Kurelac ukupno objavio jednu knjigu, priredio pet knjiga, objelodanio pedeset osam znanstvenih studija i jedanaest stručnih članaka.

Među njima napose valja istaknuti knjigu Ivan Lučić Lucius, otac hrvatske historiografije (Zagreb, 1994.), temeljnu monografiju o Ivanu Lučiću, i brojne radove o hrvatskim humanistima 15. i 16. st. U suautorstvu s dr. sc. Brunom Kuntić Makvić priredio je knjigu Opis obale Ilirika Paladija Fuska (Zagreb, 1990.), popratio je komentarima te napisao uvodnu studiju: Paladije Fusko – Palladius Fuscus, život i djelo (5-76), utemeljenu na dugogodišnjem proučavanju kulture hrvatskoga humanizma i istraživanju o stvaralaštvu njegovih nositelja.

U prva tri sveska edicije *Hrvatska i Europa* M. Kurelac objelodanio je više zapaženih priloga: u prvom svesku (Rano doba hrvatske kulture, Zagreb, 1997.) prilog Narativni izvori (321-336), u drugom (Srednji vijek i renesansa, Zagreb, 2000.) prilog Hrvatska i središnja Europa u doba renesanse i reformacije (39-60) i u trećem (Barok i prosvjetiteljstvo, Zagreb, 2003.) priloge Razdoblje baroka i prosvjetiteljstva (3-28) i Hrvatska historiografija (301-313). Prilog o narativnim izvorima objavljen je i u prijevodima prvoga sveska na francuskom i engleskom jeziku: *Les sources narratives* (Croatian: Trésors de la Croatie ancienne des origines à la fin du XIIe siècle, Pariz – Zagreb, 1999., 321-336); *Narrative sources* (Croatia in the Early Middle Ages: a Cultural Survey, London – Zagreb, 1999., 321-336).

U sintezi pak Povijest Hrvata. Prva knjiga. Srednji vijek (Zagreb, 2003.) objavio je prilog Počeci hrvatskog humanizma (449-461), dok je za tisak priredio i novo izdanje govora Vinka Pribojevića O podrijetlu i slavi Slavena (Zagreb, 1997.).

Usporedo s radovima iz svojih temeljnih istraživačkih područja, M. Kurelac je u pojedinačnim znanstvenim studijama proučavao različite pojave i istaknute osobe hrvatske povijesti, pa je pisao, primjerice, o kralju Dmitru Zvonimiru (Kralj Zvonimir u starijoj hrvatskoj historiografiji, Zvonimir, kralj hrvatski, Zagreb, 1997., 305-310), hrvatskim protutorskim piscima (Hrvatski protutorski pisci XV. stoljeća, Rasprave iz hrvatske kulturne prošlosti, knj. 1, Zagreb, 1998., 77-92), o Ivanu Vitezu (Ivan Vitez od Sredne, kanonik-kustos zagrebački, nadbiskup ostrogonski i protektor Zagrebačke biskupije u doba Matije Korvina, Zagrebačka biskupija i Zagreb 1094.-1994., Zagreb, 1995., 179-188), Petru Zrinskom i Franu Krsti Frankopan (Petar Zrinski i Fran Krsto Frankopan u okviru europskih zbivanja svog vremena, Radovi Zavoda za znanstveni rad, 12-13, Varaždin, 2001., 9-14), zatim o hrvatskim povjesničarima 19. st. Ivanu Kukuljeviću Saksinskom (Ivan Kukuljević-Saksinski – Život i djelo, Radovi Zavoda za znanstveni rad, 6-7, Varaždin, 1994.-1995., 101-116) i Tadiji Smičiklasu (Povjesnik Tadija Smičiklas i njegove historiografske koncepcije, Zbornik Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU, 18, Zagreb, 2000., 45-55), te napokon o Dubrovniku u 15. st. (Povijest Dubrovnika u doba Kotruljevića, Dubrovčanin Benedikt Kotruljević – hrvatski i svjetski ekonomist XV. stoljeća, Zagreb, 1996., 85-96) i bitki kod Siska 1593. (Sisačka bitka u svjetlu suvremenih hrvatskih i europskih događanja, Zbornik Sisačka bitka 1593., Zagreb – Sisak, 1994.-1995., 11-17).

U plodnoj i tematski bogatoj djelatnosti Miroslava Kurelca istraživački se rad prožimao s izlaganjima na mnogim znanstvenim skupovima i kongresima u Hrvatskoj i inozemstvu, a kao gost-predavač održao je u ljetnom semestru akademske godine 1993./1994. ciklus predavanja o hrvatskim humanistima na Odsjeku za povijest Filozofskog fakulteta u Zagrebu, u sklopu nastave iz predmeta Hrvatska povijest u razvijenom i kasnom srednjem vijeku.

Miroslav Kurelac

Hrvatska je historiografija danas istraživački siromašnija upravo u onim znanstvenim područjima, primjerice u proučavanju hrvatskoga humanizma, ranonovovjekovne historiografije ili Ivana Lučića, kojima je ključni prinos dao dr. sc. Miroslav Kurelac svojim dugogodišnjim, samozatajnim i plodnim djelovanjem.

Njegovo djelo pak ostaje u hrvatskoj historiografiji kao iznimno vrijedna znanstvena baština i poticaj budućim istraživačkim nastojanjima.

Tomislav Raukar